

16e vergadering

Dinsdag 30 juni 1981
Morgenvergadering

VOORZITTER : de heer H. Boel

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

— *De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

AFWEZIG MET KENNISGEVING

H. de Bruyne, P. D'Hondt-Van Opendbosch, J. Henckens, gezondheidsredenen.

L. Croux, E. Desutter, P. De Vlies, M. Dewulf, F. Tanghe, H. Van Wambeke, buitenslands.

P. Breyne, A. Deneir, K. Dillen, J. Dupré, R. Gheysen, L. Hancké, W. Seeuws, G. Turf-De Munter, R. Uytendaele, E. Vankeirsbilck, P. Van Grembergen, A. Vreven, ambtsverplichtingen.

G. Boeykens, familieverplichtingen.

AFWEZIG ZONDER KENNISGEVING

K. Blanckaert, F. Cauwenberghs, E. Cooreman, A. Coppieters, A. d'Alcantara, F. De Bondt, Constant De Clercq, Tijn Declercq, P. De Keers-

maeker, P. De Kerpel, H. Deleeck, J. De Loore-Raeymaekers, W. Demeester-De Meyer, F. Demeulenaere-De Wilde, O. De Mey, J. De Meyer, J. De Seranno, M. De Weweire, A. Diegenant, G. Dielens, R. Gijs, L. Kelchtermans, E. Leemans, L. Lenaerts, C. Marchand, W. Martens, W. Mesotten, C. Moors, M. Panneels-Van Baelen, Renaat Peeters, F. Piot, C. Planckaert-Staessens, A. Rommel-Souvagie, André Rutten, Mathieu Rutten, T. Smeers, M. Smet, A. Smets, C. Smitt, M. Storme, H. Suykerbuyk, L. Tindemans, A. Vandenaabeele, J. Van Den Nieuwenhuijzen, F. Vanderborght, M. Van Dessel, J. Vangeel, F. Vangronsveld, M. Van Herreweghe, R. Van Rompaey, J. van Waterschoot, A. Verbist, Joris Verhaegen, J. Verroken, H. Weckx, G. Willems, Pv. Windels.

Hugo Adriaensens, J. Adriaensens, E. Baldewijns, A. Bogaerts, M. Bourry, A. Canipel, O. Carpels, B. Cools, E. Coppens, L. Danschutter, J. De Graeve, A. De Rore, G. De Smeyter, L. Detiège, J. Férir, R. Hostekint, F. Houben, A. Laridon, J. Mangelschots, G. Nyffels, J. Sleenckx, L. Tobback, F. Van Acker, J. Van Den Eynden, V. Vanderheyden, L. Vanvelthoven, W. Vernimmen, J. Wyninckx.

F. Boey, R. Bonnel, L. Bril, J. Buchmann, Albert Claes, F. Colla, E. Cuvelier, J. Daems, De Clercq Willy, A. De Cordier, H. De Croo, A. De Winter, R. D'Haeyer, A. Duclos, S. Février, E. Flamant, F. Grootjans, L. Herman Michielsens, A. Kempinaire, M. Kenens, H. Lahaye, J. Nutkewitz, L. Pans, J. Pede, G. Sprockeels, W. Taelman, I. Van Belle, H. Vanderpoorten, E. Vandersmissen, L. Van

De Velde, W. Van Renterghem, F. Verberckmoes.

V. Anciaux, F. Baert, J. Caudron, A. De Beul, W. Desaeeyere, J. Gabriels, W. Jorissen, R. Maes, Peeters Walter, H. Schiltz, J. Valkeniers, L. Van Biervliet, R. Vandekerckhove, F. Van Der Elst, R. Vandezande, C. Van Eisen, E. Vansteenkiste.

L. Van Geyt.

ONTWERP VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend en naar de bevoegde commissie verwezen :

- Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de Nederlandse Taalunie, ondertekend te Brussel op 9 september 1980 - 147 (1980-1981)-Nr. 1 Verwezen naar de Commissie voor buitenlands beleid.

VOORSTEL VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende voorstel

Voorzitter

van decreet werd ingediend en naar de bevoegde commissie verwezen :

- Voorstel van decreet van de heer L. Lindemans houdende wijziging van de spelling en de schrijfwijze van geslachtsnamen - 146 (1980-1981)-Nr. 1
Verwezen naar de Commissie voor taaldecreegeving en taalbescherming.

VOORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET REGLEMENT

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende voorstel tot wijziging van het Reglement werd ingediend en naar de bevoegde commissie verwezen :

- Voorstel van de heer C. De Clercq c.s. tot wijziging van het Reglement van Orde van de Vlaamse Raad - 145 (1980-1981)-Nr. 1
Verwezen naar de Commissie voor het reglement.

VERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter: De volgende verslagen werden ingediend :

- door de heer A. d'Alcantara namens de Commissie voor de begroting over het ontwerp van decreet houdende de begroting van het Vlaamse Gewest voor het begrotingsjaar 1981 - 8-B (1980-1981)-Nr. 3.
- door de heer M. Olivier namens de Commissie voor de begroting over het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1981 - 7-B (1980-1981)-Nr. 3.

door de heer I. Egelmeers namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming, sport en toerisme over het voorstel van decreet van de heer C. Van Eisen c.s. houdende wijziging van het decreet van 7 december 1976 betreffende de toekenning van weddetoelagen voor sportfunctionarissen belast met de animatie en die werkzaam zijn in erkende gemeentelijke sportcentra die de sport en de sportieve vrijetijdsbesteding in de Nederlandstalige gemeenschap bevorderen - 73 (1980-1981)-Nr. 4.

door mevrouw C. Smitt namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming, sport en toerisme over de beleidsnota toerisme ingediend door mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting - 126 (1980-1981)-Nr. 2.

door de heer F. Cornelis namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming, sport en toerisme over het voorstel van decreet van de heer A. Diegenant c.s. houdende wijziging van het koninklijk besluit van 21 augustus 1967 tot reglementering van de wielervedstrijden en van de veldritten, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 6 februari 1970 en 14 februari 1974 - 116 (1980-1981)-Nr. 4.

door de heer I. Egelmeers namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming, sport en toerisme over het voorstel van decreet van de heer W. Seeuws c.s. houdende wijziging van het decreet van 7 december 1976 betreffende de toekenning van weddetoelagen voor sportfunctionarissen belast met de animatie en die werkzaam zijn in erkende gemeentelijke sportcentra die de sport en de sportieve vrijetijdsbesteding in de Nederlandstalige gemeenschap bevorderen - 106 (1980-1981)-Nr. 7.

RAPPORT VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende rapport van het Rekenhof werd ingediend en naar de bevoegde commissie verwezen :

- Rapport van het Rekenhof over de begrotingsrekening van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap over het jaar 1977 - 17-B (1980-1981)-Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor de begroting.

JAARVERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter : De volgende jaarverslagen werden ingediend :

- Balans en rekeningen afgesloten per 31 december 1980 van de Belgische Radio en Televisie, Nederlandse Uitzendingen.
- Balans en winst- en verliesrekening afgesloten per 31 december 1980 van de vzw «Festival van Vlaanderen : Gent en historische steden».
- Balans en winst- en verliesrekening afgesloten per 31 december 1980 van de vzw «Museum van de radio- en televisie-omroep in België».
- Balans en winst- en verliesrekening afgesloten per 31 december 1980 van de vzw «Solidariteitsactie Boemerang».
- Balans en winst- en verliesrekening afgesloten per 31 december 1980 van de vzw «Sociale werken».

Deze jaarverslagen liggen ter inzage op het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

Voorzitter

VRAAG (R.v.O. art. 64)

Vraag van de heer G. De Rouck tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over het onderzoek naar de spoorloze verdwijning van het wandtapijt «België bufferstaat» van Octave Landuyt

De Voorzitter: Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Rouck tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over het onderzoek naar de spoorloze verdwijning van het wandtapijt «België bufferstaat» van Octave Landuyt.

De heer De Rouck heeft het woord.

De heer G. De Rouck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Staatssecretaris, tijdens de vorige zitting van deze Raad heb ik een vraag gesteld over de veelbesproken verdwijning van het tapijt «België bufferstaat» van Octave Landuyt.

De geachte Staatssecretaris heeft toen geantwoord dat het onderzoek nog tot geen positief resultaat had geleid.

Graag vernam ik hoever dat onderzoek ondertussen gevorderd is. Indien ik deze vraag stel, is het zeker uit bekommernis niet enkel voor dit bepaald kunstwerk, maar ook voor de talrijke kunstwerken die verdwijnen.

Ik meen dat het interessant zou zijn een onderzoek te wijden - maar dat moeten wij vandaag niet doen - aan het verdwijnen van kunstwerken in de laatste jaren, het terugvinden of het niet terugvinden ervan en ook aan de oorzaken die tot deze verdwijning leiden.

De Voorzitter : Mevrouw De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting, heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijne heren, in antwoord op zijn mondelinge vraag over het onderzoek naar de verdwijning van het wandtapijt van Octave Landuyt, heb ik de eer het geachte lid mede te delen dat de resul-

taten van het onderzoek mij niet zijn bekend.

De stand van zaken in verband met het onderzoek moet mijns inziens worden gevraagd aan de bruikleennemer en/of aan het Ministerie van Economische Zaken, de eigenaar van het wandtapijt, die ter zake een onderzoek lieten instellen.

Zoals ik tijdens de vorige openbare vergadering aan het geachte lid heb medegedeeld, is mijn departement noch eigenaar noch bruikleennemer.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 65)

Interpellatie van de heer G. De Rouck tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over de interpretatie en de concrete opvulling van het begrip sociaal-cultureel vormingswerk en het uitblijven van het decreet over het cultuurspreidend werk

De Voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer De Rouck tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over de interpretatie en de concrete opvulling van het begrip sociaal-cultureel vormingswerk en het uitblijven van het decreet over het cultuurspreidend werk.

De heer De Rouck heeft het woord.

De heer G. De Rouck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Staatssecretaris, geachte collega's, als we er de inventarislijst van koninklijke besluiten, decreten, provinciale en lokale reglementen inzake het sociaal-cultureel werk op na slaan, dan blijken nogal wat sectoren binnen het sociaal-cultureel werk een apart statuut te hebben verworven.

Blijkbaar moeten duidelijke onderscheiden tussen deze sectoren deze opsplitsing dan ook kunnen verantwoorden. Voor sommige kunnen we

er ook best inkomen : het onderscheid tussen vormingswerk in verenigingsverband en vormingswerk in instellingen is evident en duidelijk afgrensbaar. We kunnen evenwel niet van alle sectoren hetzelfde zeggen. Voor sommige is de bijbelse verwarring trouwens danig groot dat ze de opsplitsing die nationaal wordt gemaakt, provinciaal niet meer terugvinden enz. Ook wij behoren duidelijk tot deze groep en vanuit deze vaststelling zijn wij dan ook de speurtocht begonnen die ons tenslotte tot het opstellen van deze interpellatie heeft gebracht. Heel wat persoonlijke ervaringen hebben daarin vaak het onomstootbare bewijs geleverd van zaken die wij sinds lang vermoedden. Nemen we als uitgangspunt de volgende vaststelling : Een welbepaalde vereniging zet een grootse reizende tentoonstelling op rond hedendaagse Vlaamse kunstenaars. Niet zomaar, een tentoonstelling, want er hoort niet alleen een catalogus bij, er is niet alleen doorlopende begeleiding, maar er is ook doorlopende mogelijkheid tot het bekijken van een tweetal klankdiagramontages die inhoudelijk heel wat kennis overbrengen over Vlaamse kunstenaars en schilderskolonies, maar die tevens in haar methode wenken suggereert voor het verwerken van en het werken met kunstervaringen. De tentoonstelling wordt daarbij nog eens in een extra breder kader geplaatst. Aanvullend heeft de vereniging immers een drietal avondactiviteiten ingelast, één over Guido Gezelle, één over hedendaagse Vlaamse dichters en één over Vlaamse streekkunstenaars uit de laatste eeuw.

Nu blijkt uit een persoonlijk onderhoud met de verantwoordelijke voor de dienst Cultuur uit de provincie West-Vlaanderen dat hier van vormingswerk in verenigingsverband geen sprake is. Motivering : Het geheel richtte zich niet enkel tot de kaderleden van de vereniging, want dan was een eventuele subsidiëring wel mogelijk, maar tot een ruimer publiek, met de onderliggende gedachte dat een lokale afdeling evengoed zoets had kunnen opzetten.

Hetzelfde geval voorgelegd aan de provinciale diensten van Oost-Vlaanderen leek niet bespreekbaar met als onderliggende gedachte dat de be-

De Rouck

trokken diensten zelf moeite hadden om een duidelijke lijn te trekken tussen wat is nu vormingswerk en wat is het nu juist niet.

Op nationaal vlak leek het atomistisch te moeten worden opgesplitst in verschillende activiteiten waar het ene dan al meer vormend karakter had of zou hebben dan het andere, naargelang van de formulering van de doelstellingen. Voor de betrokken vereniging stond het echter zonder meer vast. Wat zij hier gebracht had, had een duidelijk vormend karakter en het geheel kon niet uit mekaar worden gehaald, omdat juist het bredere kader het nodige perspectief moest bieden.

Dit eerste feit alleen maar om te illustreren hoe éénduidig het begrip vormingswerk blijkt te zijn. Een tweede feit om het geheel nog even nader toe te lichten situeerde zich binnen de provincie Oost-Vlaanderen. Een welbepaalde lokale afdeling is ruim socio-cultureel werkzaam. Zij richt niet alleen grootse cultuurspreidende manifestaties in, maar ook strikt vormende. Deze vereniging die nu met haar vormende werking aangesloten is bij een overkoepelende vereniging, vraagt subsidies aan voor haar algemeen-culturele werking en wordt door de overkoepelende vereniging voor vormingswerk als lokale afdeling in het werkingsverslag opgenomen. Nu blijkt deze zogenaamde dubbele aanvraag onbetamelijk te zijn. Waarom ?

Als we weten dat de provincie zelf het onderscheid maakt tussen vormingswerk en algemeen-culturele werking, dan moeten zij dit onderscheid ook consequent naar de basis toe kunnen doortrekken. Immers, als zij het niet doet, en de vormingsactiviteiten binnen de algemeen-culturele werking kan onderbrengen, en met aldaar gehanteerde normen en maatstaven kan omdenken en betoelagen, dan lijkt ons het aparte bestaan van een sector vormingswerk een contradictie en komt het begrip vormingswerk duidelijk op losse schroeven te staan.

Als zij het wel doet, dan moet zij ook de consequenties dragen en de vormende activiteiten onder het vormings-

werk en de niet-vormende, althans volgens de maatstaven van de provincie, onder algemene-culturele werking gaan subsidiëren.

Een derde feit situeert zich binnen de provincie West-Vlaanderen, waar door dezelfde betrokken mandataris het feit wordt gesuggereerd dat het werkingsverslag van de overkoepelende vereniging voor vormingswerk best kan ingepast worden in de sector ontwikkelingswerk, wanneer blijkt dat de werking geografisch niet voldoende gespreid blijkt te zijn en/of lokaal kwantitatief het minimum activiteiten niet bereikt.

Dan stellen wij ons de vraag in hoeverre kan door geografische en kwantitatieve normen het begrip vormingswerk tot ontwikkelingswerk worden omgedacht, en omgekeerd, en is dit verantwoord, en welke zijn de consequenties ?

Eén zaak is in alle geval duidelijk : voor de vereniging heeft dit verstrekkende gevolgen. Het vormingswerk krijgt wel subsidies op basis van personeelsonkosten, waar het de administratieve kracht betreft. Het ontwikkelingswerk niet. Alsof er bij het ontwikkelingswerk geen administratieve kracht hoort te zijn.

Nu moet ik toegeven dat Oost en West-Vlaanderen zeer goed zijn uitgebouwd, alhoewel door recente financiële hold-ups op nationaal gebied lelijk werd huisgehouden in deze provinciale begrotingen.

Het zou zeker leerrijk zijn, mevrouw de Staatssecretaris, ook Brabant, Antwerpen en Limburg bij dit onderzoek te betrekken. Met deze feiten als uitgangspunten dan ook graag een paar aanvullende en uitdiepende bedenkingen omtrent het sociaal-cultureel werk in het algemeen, het vormingswerk en ontwikkelingswerk in het bijzonder.

Als we er de koninklijke besluiten, decreten, provinciale en gemeentelijke reglementen op nalezen, dan krijgen we volgende omschrijvingen.

Vormingswerk : Decreet van 4 juli 1975, «Onder sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen wordt

verstaan : het bieden van vormingsmogelijkheden die er op gericht zijn de veelzijdige persoonsontwikkeling van volwassenen met het oog op een beter begrip van zichzelf en van hun situatie in de maatschappij en hun volwaardige participatie aan het maatschappelijke gebeuren te bevorderen.

Het provinciaal reglement van Oost-Vlaanderen d.d. 27 oktober 1977 geeft een identieke omschrijving.

Het provinciaal reglement van West-Vlaanderen d.d. 10 oktober 1978 geeft hierop steunend een parafrase : «Het geheel van vormingsmogelijkheden die gericht zijn op de veelzijdige persoonsontwikkeling van volwassenen, dit met het oog op de bevordering van een beter begrip van zichzelf en van hun situatie in de maatschappij en hun volwaardige deelname aan het maatschappelijk gebeuren. Dit kan gerealiseerd worden door het aanbieden van vormingsmogelijkheden, of het leveren van bijdragen aan leerprocessen voor personen en groepen door middel van cursussen, of het ter beschikking stellen van objectieve cultuurgoederen.» Op het eerste gezicht alle tamelijk eensluidende omschrijvingen met uitzondering van de laatste, die een duidelijke uitbreiding vertoont door het naast elkaar plaatsen van en vormingsmogelijkheid en bijdragen aan leerprocessen en ter beschikking stellen van objectieve cultuurgoederen, daar waar de voorgaande enkel spreken over vormingsmogelijkheden. Dat nu juist de provinciale dienst voor cultuur van West-Vlaanderen vormingswerk veel enger gaat beschouwen waar het op de vertaling van het begrip aankomt, lijkt ons nogal verwonderlijk.

Dat het begrip «vormingswerk» ondanks de tamelijk eensluidende omschrijvingen nogal verschillend wordt opgevuld is echter duidelijk te wijten aan het feit dat het begrip «vormingsmogelijkheden» zo dubbelzinnig blijkt te zijn.

Het gaat immers niet om vorming, een begrip dat door zijn absolute waarde reeds heel wat ladingen dekt, maar om mogelijkheden tot vorming, een begrip dat opnieuw vele facetten kan oproepen.

De Rouck

Dat deze niet-éénduidige begripsopvulling kan worden gehanteerd en dat er nogal mee kan worden geschermd, wat verstrekkende gevolgen kan hebben voor de betrokken verenigingen, moet ik hier niet meer duidelijk stellen.

Aansluitend echter graag deze bedenking. Nemen we als uitgangspunt een provinciale adviescommissie die over de erkenning van een of andere vereniging advies dient uit te brengen. Als er binnen de Commissie geen onderlinge afspraken betreffende dé begripsopvulling van het begrip «vormingswerk» zou zijn gemaakt, dan is het duidelijk dat er van objectiviteit bij de beoordeling weinig sprake zal zijn. Het gevaar is immers niet denkbeeldig dat voor de ene vereniging deze, voor de andere gene normen en maatstaven zullen worden gehanteerd, al naargelang van de verschillende belangengroepen. Deze vraag zomaar ongegrond verklaren zou echter al te naïef zijn.

Een commissie die zichzelf dan ook au serieux neemt, zal dan ook voor zichzelf via inwendige nota's het begrip naar best vermogen en naar zo concreet mogelijke normen en maatstaven opvullen. Wij nemen aan dat de verschillende adviescommissies en instanties zichzelf inderdaad au serieux nemen - wat ook naïef kan klinken - en dat zij dus inderdaad inwendige nota's hebben opgesteld, bepalende het begrip vormingswerk.

Nu blijkt er echter in de praktijk één grote vaststelling : De betrokken verenigingen, die van deze nota's dankbaar zouden kunnen gebruik maken, krijgen deze niet doorgespeeld. Persoonlijke ervaringen kunnen dit bevestigen.

Welnu als een vereniging haar eigen interpretatie heeft over het begrip «vormingswerk», zonder dit te kunnen toetsen aan deze van de betrokken instanties, en op basis daarvan haar werking gaat uitbouwen, dan loopt zij het risico dat deze interpretatie geenszins overeenstemt met deze die in de inwendige nota's werden geformuleerd. Met alle gevolgen van dien uiteraard : niet-erkenning, op-

geschorte wedererkenning, optie voor een verkeerde werksoort, enz...

Mogen wij hier dan een eerste deelvraag tot mevrouw de Staatssecretaris richten ? In hoeverre zijn de adviescommissies en de andere instanties die bij de erkenning en de subsidiëring van het sociaal-cultureel werk betrokken zijn, ertoe verplicht hun interpretaties van de respectievelijke begrippen bij wijze van inwendige nota's concreet en objectief controleerbaar uit te schrijven, en als dit van overheidswege verplicht is, in hoeverre dienen zij deze naar buiten toe kenbaar te maken om een objectieve controle mogelijk te maken ?

Aansluitend een tweede facet binnen deze problematiek. Wij menen de zaken juist te interpreteren als we zeggen dat in het begrip sociaal-cultureel vormingswerk het woord «sociaal-cultureel» een tweeledig begrip is, waarvan beide leden naast mekaar geplaatst ook als evenwaardig beschouwd dienen te worden. Nu blijkt in de praktijk het begrip cultuur binnen het vormingswerk echter met steeds kleinere lettertjes te worden geschreven. Het sociale blijkt het duidelijk te halen op het culturele.

De voorwaarden binnen het decreet op het vormingswerk geformuleerd, nl. zes activiteiten, bijgewoond door minstens twaalf deelnemers kunnen misschien wel een garantie betekenen voor een sociale activering van enkele basiskernen, maar blijken zeker geen garantie in te houden voor een uitstraling en bewaring van onze eigen cultuur. Inspanningen om grootse culturele manifestaties op te zetten om van daaruit een breder publiek te bereiken, het iets mee te geven en misschien zelfs te vormen, worden daarbij ook angstvallig terzijde gelaten. Grootse manifestaties worden immers binnen de huidige en bestaande decreten en reglementen bijna omgekeerd evenredig gewaardeerd met de inspanningen die men er zich voor moet getroosten.

We hebben reeds gezegd dat het vormingswerk binnen bepaalde provincies dankbaar herleid wordt tot het vormen van kaders, sociale kaders dan. Dat het vormingswerk daarbij opgevuld werd naar het voorbeeld van

bestaande traditionele verenigingen en diensten die soms helemaal niets meer met cultuur te maken hebben, zal niemand - tenzij hij nog in Sinterklaas zou geloven - durven ontkennen. Dat op die manier dubieuze personeelskosten waarbij manoeuvres van allerlei belangengroepen niet weg te denken zijn, om voor subsidiëring in aanmerking komen, is een feit dat mag worden aangehaald, maar binnen het bestek van deze interpellatie niet kan worden uitgediept. Het geeft nochtans een duidelijke link waarom men het vormingswerk zo graag naar kadervorming toe vertaalt.

En nochtans, vormingswerk lijkt ons slechts dan volwaardig sociaal-cultureel te zijn, als ook aan de culturele uitingen ruim aandacht wordt besteed. Culturele uitingen, die dan toch ook uitingen zijn van het sociaal-cultureel werk in Vlaanderen, zowel op nationaal, regionaal als op lokaal vlak, en die meer als andere uitingen de ambassadeurs en de concrete vertalingen zijn van het eigen Vlaamse leven en de Vlaamse Gemeenschap.

Deze discriminatie van het culturele aspect binnen het begrip vormingswerk, is trouwens geen alleenstaand feit. Als we de zaken even veruimen en het klavertje van onze geachte Staatssecretaris even bekijken, dan blijkt het nog steeds uit slechts vier blaadjes te bestaan. Mooie «imitatio naturae» weliswaar, maar wij houden ook van een beetje eigen creativiteit en een klavertje met vijf blaadjes zou evenmin misstaan. Wat er ook van zij, vier of vijf blaadjes, en daar komen we later nog op terug, de cultuur blijft hier duidelijk in de kou staan. Als we immers de inventaris van deze blaadjes maken dan blijken begrippen als cultuurspreiding en volksoontwikkeling hopeloos te zijn zoekgeraakt. En nochtans zou het klavertje van onze Staatssecretaris het klavertje van het sociaal-cultureel werk moeten zijn.

Wat verstaan we nu juist onder sociaal-cultureel werk ?

Een brochure van het Davidsfonds leert ons : «onzes inziens gaat het hier essentieel om een verzamelbegrip voor een brede waaier van recreatieve, creatieve, educatieve en gemeenschapsopbouwende activiteiten die minimaal gemeenschappelijk hebben

De Rouck

dat ze vertrekken vanuit een culturele motivatie, gebeuren in een vrijetijdsverband op basis van vrijwilligheid en de brede vorming van de persoon en/of de verandering van de maatschappij in de richting van méér welzijn beogen.

Vanuit deze culturele motivering in de brede zin wil het sociaal-cultureel werk vooral een stuk - ik citeer verder - : «algemene persoonsvorming en maatschappij-opbouw realiseren. Dit gebeurt via een samenspel van processen van :

- Cultuurbewaring, cultuurschepping, cultuuroverdracht en cultuurbe middeling, dit betekent respectievelijk : de zorg voor het bewaren en in standhouden van cultuurgoederen, zowel stoffelijke, geestelijke, morele als wetenschappelijke ;

- Het meewerken aan de totstandkoming van nieuwe waardevolle cultuurgoederen of aan de kwalitatieve verbetering ;

- Het overbrengen, vertalen, verklaren van cultuurgoederen en het actief bevorderen en verfijnen van de verschillende mogelijkheden van de mens om zichzelf en de omwereld steeds beter te cultiveren.

Ik hou eraan u erop te wijzen dat ontwikkelingswerk, cultuurspreiding en vormingswerk duidelijk op gelijke hoogte worden gesteld, en meer nog dat er duidelijk wordt op gewezen dat deze processen mekaar onderling beïnvloeden en als één geheel dienen gezien.

Als besluit hierop dan ook graag een tweede deelvraag tot de geachte Staatssecretaris. Wanneer krijgen wij een echt cultuurbeleid, in plaats van financiële operaties die aan bepaalde machtige zuilen de volledige wedde of een gedeelte daarvan moeten betalen voor een zeer dubieus sociaal-cultureel vormingswerk, in kleine en weinig openbare groepjes, waar de gemeenschap weinig of niets aan heeft en waar het begrip sociaal-cultureel eenzijdig op het begrip sociaal wordt toegespitst. Tevens wensen wij te weten hoe de geachte Staatssecretaris het culturele aspect wil gaan herwaar-

deren, we denken aan een decreet op het volksontwikkelingswerk, om zodoende te komen tot een betere uitstraling van onze cultuur en een werking in de diepte en of men daarvoor de middelen zal bezorgen daar waar ze nodig zijn.

Herinneren wij in dit opzicht de geachte Staatssecretaris eraan dat de nationale subsidies voor lokale activiteiten systematisch worden afgebouwd en dat niet verplichte uitgaven en dus ook de culturele subsidies bij deficitaire gemeentelijke begrotingen geschrapt mogen worden zodanig dat lokale afdelingen die ruim en goed willen werken door gebrek aan gemeentelijke initiatieven en door de fout van de huidig bestaande structuren in de kou worden gezet.

Tenslotte een derde facet van deze problematiek. We hebben reeds gezegd dat een vijfde blaadje aan het klavertje van mevrouw de Staatssecretaris helemaal niet slecht zou staan. Tal van verenigingen die aan volksontwikkeling en cultuurspreiding doen zitten immers nog altijd op het koninklijk besluit van 1967. Een vijfde blaadje dus. Maar willen wij überhaupt wel een vijfde klaverblad. Vier blaadjes zijn zoal en zeldzaamheid. Zouden wij dan ook niet beter opteren voor een uitbreiding van het bestaande ?

Als uitgangspunt graag volgende tekst uit de brochure «Subsidiëring plaatselijke verenigingen» van de Vereniging voor Steden en Gemeenten uit 1978.

«Het vormingswerk beoogt mensen en groepen bewust te maken van hun functioneren in maatschappelijke verbanden in hun betrokkenheid op elkaar. In het vormingswerk staan werken aan mondigheid en werken aan de maatschappij als aandachtspunten centraal :

- werken aan mondigheid : dit wil zeggen mensen en groepen laten weten, voelen, ervaren dat ze invloed kunnen uitoefenen op hun eigen situatie en op de ontwikkelingsgang van de maatschappij en hen helpen hier voor de nodige vaardigheden te verwerven.

- werken aan de maatschappij : men-

sen en groepen stimuleren hun bijdrage te leveren tot de vormgeving en ontwikkeling van de maatschappij en hun inbreng te hebben in aangelegenheden waarbij ze betrokken zijn.»

«Ontwikkelingswerk. Alhoewel minder uitdrukkelijk dan bij het vormingswerk zit in het ontwikkelingswerk de kans om de mondigheid en de maatschappelijke weerbaarheid van de burgers te bevorderen...

Het is belangrijk het vormend element in ontwikkelingsactiviteiten te onderkennen omdat de ontwikkeling van bepaalde vaardigheden en de bewustwording van de eigen mogelijkheden heel goed kunnen samengaan...

Na deze beschouwingen willen we toch nog onderstrepen dat het onderscheid tussen vormings- en ontwikkelingswerk in de praktijk vaak moeilijker te maken is. In de laatste ontwikkelingen binnen het vormings- en ontwikkelingswerk is de verwevenheid steeds meer merkbaar.»

Dat was 1978. Nu in 1981 zijn er nog steeds een aantal feiten die deze verwevenheid duidelijk stellen.

Denken we maar aan het feit dat onder de vijf werkvormen die de koepels onder hun beheer organiseren er één werkvorm is waar vormings- en ontwikkelingswerk samengaan : sociaal-cultureel vormingswerk en ontwikkelingswerk in instellingen.

Naast dit eerder anekdotische feit herinneren we ook aan de anekdote die we bij het begin van deze interpellatie hebben omschreven waar binnen de provincie Oost-Vlaanderen de vormende activiteiten blijkbaar zonder bezwaren door de betrokken adviescommissies in termen, normen en maatstaven van de algemene-culturele werking konden worden omgedacht en betoelaagd. Algemene-culturele werking waar ook ontwikkelingswerk kan ingepast worden. Plaats daarnaast tenslotte het belangrijke feit dat de provincie West-Vlaanderen een eigen reglement op het Ontwikkelingswerk heeft d.d. 9 oktober 1979, maar waar bij nader toezicht het ontwikkelingswerk enkel en alleen in termen van het vormingswerk wordt beschreven.

De Rouck

Onder organisaties voor ontwikkelingswerk met volwassenen worden verstaan de verenigingen of instellingen die het sociaal-cultureel of partieel vormingswerk met volwassenen tot doel hebben, met inbegrip van de culturele diensten van sociale organisaties voor zover deze geen beroepsopleiding of beroepsvervolmaking beogen.

Met deze paar feiten is het onderhand wel duidelijk geworden dat het decreet op het sociaal-cultureel vormingswerk in zijn omschrijving duidelijk te eng werd gesteld en dat gezien het nauwe verband ook het ontwikkelingswerk als zodanig hier mag worden ondergebracht.

Als slot nog graag een nota van het Davidsfonds inzake deze problematiek.

Het Davidsfonds plaatst het socio-culturele werk in het licht van de voortdurende vorming, dat een deelaspect is binnen het ruimere kader van de welzijnssector. Deze voortdurende vorming dat een fundamenteel recht is van elke mens om zich gedurende zijn hele leven te bekwalen in zijn persoonlijke en sociale opgaven, kan via verschillende werkvormen worden gerealiseerd : onderwijs, professionele bijscholing, media, samenlevingsopbouw en het socio-culturele werk.

Binnen deze werkvormen kunnen evenwel verschillende strategieën worden gebruikt naargelang de doelstellingen en de gebruikte methodes en technieken: het zijn vormingswerk strictu sensu, ontwikkelingswerk, cultuurspreiding en maatschappelijke actie.

Belangrijk daarbij is dat het Davidsfonds duidelijk de nadruk legt op het feit dat deze strategieën mekaar onderling beïnvloeden en als dusdanig dan ook dienen geïntegreerd te worden.

Vanuit deze optiek is het duidelijk en logischer de werkvormen te gaan subsidiëren, eerder dan de strategieën. Immers cultuurspreiding kan een ondersteunend element zijn bij het vormingswerk. Vormingswerk is de aan-

zet tot een maatschappelijke actie. Ontwikkelingswerk is een aanvullende informatiebron bij het vormingswerk. Maatschappelijke actie verantwoordt soms een vormende avond, door evaluatie van een vormende avond kan men komen tot de noodzaak van het invoeren van een informatieavond, wat dan weer tot het ontwikkelingswerk behoort enzovoort. Tenslotte kan men zeggen dat cultuurspreiding en ontwikkelingswerk in zekere zin integraal deel uitmaken van het vormingswerk, onder de vorm van inleiding, slot of gewoon als documentatiemateriaal.

Het Davidsfonds noemt zich dan ook niet een vereniging voor socio-cultureel vormingswerk, maar een vereniging voor sociaal-cultureel werk.

Hierbij dan ook een derde en laatste deelvraag tot mevrouw de Staatssecretaris. Ziet mevrouw de Staatssecretaris het voor mogelijk het decreet op het vormingswerk in verenigingsverband te gaan herdenken in het licht van een herwaardering van het begrip volkswontwikkeling ? Erkent zij de steeds nauwere verbondenheid en de steeds grotere onderlinge integratie van de beide sectoren en zal zij dit in het licht van het sociaal-cultureel werk als dusdanig ook via decreten laten kenbaar worden ? Als zij deze verbondenheid niet erkent en het decreet op het vormingswerk uit praktische redenen niet wil herformuleerd zien, kan zij ons dan de verzekering bieden dat de sector volkswontwikkelingswerk binnen de kortst mogelijke tijd op evenwaardige basis een eigen plaats zal krijgen toebedeeld ?

Mogen we hierbij tenslotte de bedenking voegen of het gehele systeem niet in vraag zou moeten worden gesteld en of de systemen uit de ons omringende landen niet beter waren geweest : namelijk een volkshogeschoolwerking doorgetrokken op gemeentelijk vlak, waar gemeentelijke culturele centra, al of niet ondergebracht in een prachtig gebouw, kernstukken zijn van permanente vorming en volkswontwikkeling. Daarbij bestaat de stille vrees evenwel dat vele gemeenten niet voorbereid zouden zijn voor een dergelijke opgave en dat het systeem dat in andere landen succes

kent, hier tot een sectair en minderwaardig gedoe zou worden herleid. Moeten we daarom ook dan niet weer naar de basis toe om vanuit pluralistisch samengestelde culturele raden een stoot, te geven aan een nieuw of vernieuwd cultuurbeleid, waarvan we nu jammer genoeg nationaal weinig hoopgevende tekenen aan de horizon zien verschijnen.

Mag ik samenvattend dan ook sluiten met het nog even kort herhalen van de door ons opgeworpen vragen, waarvan we hopen dat mevrouw de Staatssecretaris ze zal willen in overweging nemen en ze naar best vermogen zal willen beantwoorden. (*Applaus bij de VU*)

De Voorzitter : Mevrouw De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijne heren, de omschrijving van het begrip sociaal-cultureel vormingswerk is wettelijk gegeven, zowel in het decreet van 4 juli 1975 op het vormingswerk in verenigingsverband als in het decreet van 3 maart 1978 op het vormingswerk in instellingen.

Beide definities gaan uiteindelijk terug naar het koninklijk besluit van 22 december 1971, dat op zijn beurt een poging was om binnen het ruime werkkterrein van het koninklijk besluit van 24 maart 1967 op de volkswontwikkeling meer klaarheid te brengen omtrent het begrip vormingswerk. Zowel uit het historisch overzicht, gepubliceerd naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de Hoge Raad voor de volksopleiding, als uit de publicaties van de Hoge Raad blijkt dat het zeer moeilijk is het begrip vormingswerk in de praktijk te definiëren en dat het onderscheid tussen vormingswerk en ontwikkelingswerk wel theoretisch kan geformuleerd worden maar in de praktijk meestal moeilijk kan worden gemaakt. Tijdens de voorbereidende werkzaamheden en de hoorzitting met de ganse sector in voorbereiding van het decreet op het vormingswerk in instellingen werd een poging on-

De Backer-Van Ocken

dernomen om dit onderscheid toch te maken en uit te werken in het te ontwerpen decreet met voor ieder eigen definities, normen, differentiaties in de werking enzovoort. Uiteindelijk vond de sector zelf dit onderscheid wel theoretisch relevant, maar praktisch niet haalbaar.

Ook in Nederland heeft men last met dit theoretisch onderscheid en daar geldt een globale regeling voor het vormings- en ontwikkelingswerk samen.

Bij de uitvoering van het decreet is in samenwerking met de instellingen zelf een interpretatieve nota uitgewerkt omtrent de toepassing van het begrip sociaal-cultureel vormingswerk waarbij het onderscheid met het ontwikkelingswerk geleidelijk komt te vervagen.

Een zelfde evolutie is merkbaar in de sector van het vormingswerk in verenigingsverband. Onze administratie organiseert hieromtrent een bevraging bij de verenigingen en werkt aan een studie over de interpretatie van het begrip vormingswerk bij de zes activiteiten die een actieve afdeling of lokale groep moet organiseren voor de leden of voor een ruimer publiek om als dusdanig te kunnen worden erkend. Het is evenzeer de bedoeling om in samenspraak met de verenigingen te komen tot een interpretatieve nota over de aard van de plaatselijke vormingsactiviteiten. Bij dit interpretatieve werk heeft de nieuwe Hoge Raad voor de volksoontwikkeling een belangrijke taak te vervullen. Ik heb dan ook verleden vrijdag, 26 juni, bij de installatie van deze nieuwe Hoge Raad gewezen op de belangrijke adviserende opdracht van de raad bij de verdere juridische uitbouw van het vormings- en ontwikkelingswerk en bij zijn opdracht van interpretatie en begeleiding bij de kwalitatieve uitbouw van riet sociaal-cultureel werk.

Het lijkt mij aangewezen dit interpretatieve werk van de administratie en van de Hoge Raad af te wachten om te zien of eventuele bijkomende schikkingen dienen te worden getroffen. Ik herhaal het, het gaat om een inhoudelijke

lijkt moeilijk probleem nl. het al dan niet in de praktijk duidelijk kunnen afbakenen van het vormings- en het ontwikkelingswerk.

Het onderscheid vervaagt of is vaak een kwestie van accentverschuiving. Deze moeilijkheid ligt ook aan de basis van het vooralsnog uitblijven van het vijfde decreet in de sector van het sociaal-cultureel werk.

Eenzijds moet er duidelijk wetgevend werk worden verricht om de organisaties die onder het koninklijk besluit van 1967 vallen te kunnen erkennen en te subsidiëren op basis van een decreet. Anderzijds is er de moeilijkheid dat deze organisaties erg verscheiden zijn en wellicht niet allemaal te vatten zijn onder een zelfde inhoudelijke noemer. In welke mate valt dit vijfde decreet samen met het begrip ontwikkelingswerk, als het onderscheid tussen ontwikkelingswerk en vormingswerk zelf vervaagt ?

Het geachte lid duidt een nieuwe term aan, met name cultuurspreiding. Valt deze term cultuurspreiding dan samen met de term ontwikkeling ? En wat zal het toepassingsgebied zijn van dit vijfde decreet ? Is dat het geheel van organisaties van het koninklijk besluit van 1967 dat nog geen decretale regeling heeft ? In hoeverre valt het toepassingsgebied van dat nieuwe decreet daarmee samen ?

Er bestaat een massa aan organisaties van vrijetijdsbesteding, en van hobbybeoefening, al dan niet gesubsidieerd. Waar ligt de grens tussen deze organisaties, en de cultuurspreiding, tussen deze organisaties en de volksoontwikkeling ? Moet voor al deze organisaties een subsidieregeling worden uitgewerkt ? En moet deze subsidieregeling gericht zijn naar de organisatie, die gesubsidieerd wordt op basis van activiteiten, zoals dit is gebeurd bij de instellingen, verenigingen en koepels, of moet het hier eerder gaan om de activiteiten van kaderopleiding, zonder rekening te houden met de structuur van de organisatie ?

Al deze vragen verwijzen naar het toepassingsgebied van dat vijfde decreet; verwijzen uiteindelijk naar de inhoud van het begrip ontwikkelings-

werk.

Dit begrip kan al zeer moeilijk worden geoperationaliseerd tegenover het begrip vormingswerk, en daar zijn de moeilijkheden niet zo groot, omdat het onderscheid vervaagt ; hoeveel moeilijker moet het dan niet zijn het begrip ontwikkelingswerk te hanteren tegenover cultuurspreiding, vrijetijdsbesteding en hobbybeoefening ?

Vóór er een nieuwe decretale regeling komt, moeten we toch weten waar we aan beginnen en in welke richting het uitgaat. En wat het gaat kosten ? Ook dat is belangrijk. Dit alles zijn zo'n fundamentele vragen, dat we er het hele sociaal-culturele vormings- en ontwikkelingswerk willen bij betrekken.

Het wordt ook één van de eerste taken van de nieuwe Hoge Raad ons van advies te dienen over het toepassingsgebied van dat vijfde decreet in de sector van het vormings- en ontwikkelingswerk met volwassenen.

Wij kunnen niet op deze werkzaamheden vooruitlopen.

Wij zullen wel de Hoge Raad vragen er serieus werk van te maken.

Terugkomend op de laatste bedenking die hij heeft gemaakt over het werk in het buitenland wil ik het geachte lid toch vragen niet altijd te vergelijken met de ons omringende landen. Zij hebben een ander systeem, maar of het beter is betwijfel ik ten zeerste. Want, aan de resultaten van wat gebeurt, moet toch toegegeven worden dat hét even belangrijk is als wat op dit vlak in het buitenland op het veld wordt verwezenlijkt. (Applaus)

De Voorzitter : De heer De Rouck heeft het woord.

De heer G. De Rouck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Staatssecretaris, ik vind ook dat mijn interpellatie nuttig was - u hebt het zelf toegegeven - omdat toch heel wat problemen rijzen in verband met vormingswerk, ontwikkelingswerk, cultuurspreidend werk.

U hebt ook toegegeven dat het moei-

De Rouck

lijk is het begrip te omschrijven en u zult dan ook begrijpen dat het voor de organisaties, die in de ene of de andere zin werken, nog veel moeilijker is vooral als ze op de eigen interpretaties vallen van de mensen uit de administratie, van provincies of gemeenten, interpretaties die soms niet stroken met de wettelijke omschrijving.

Mijn vrees is dat, met de bureaucratische bovenbouw die wij door de verschillende decreten gekregen hebben, wij het eigenlijke werk aan de basis, waar men zo vaak naar verwijst, zodanig hebben verwaarloosd en gedegradeerd dat wat de Gemeenschap betreft het cultuurspreidend en socio-cultureel werk, met de nadruk op cultuur, vrijwel aan het tanen is en we bezig zijn het zelf te vernietigen omdat een organisatie aan zes manifestaties, of ze nu veel kosten aan geld of inspanningen of niet, genoeg heeft om te voldoen aan het decreet. Daar zal in de toekomst vooral aandacht aan moeten worden besteed want het is een probleem dat de Gemeenschap aan de basis aangaat en niet de structuren van een bureaucratische bovenbouw.

Langs de andere kant hebt u gelijk als u verwijst naar vrijetijdsbesteding en creativiteit. Ik meen dat misschien het vormingswerk - en in Nederland gaat het socio-cultureel vormingswerk samen met het ontwikkelingswerk - zonder die enge structuren in een decreet zou moeten worden geïntegreerd en verzameld en dat langs de andere kant een grote inspanning moet worden gedaan ten bate van hobbyclubs, vrijetijdsbestedingsclubs en wat men pleegt te noemen creativiteitclubs, met andere woorden ten bate van de mensen die de creativiteit aanwakkeren op velerlei gebied. Als Gemeenschap kunnen wij daar veel belang bij hebben.

Mevrouw de Staatssecretaris, dit wou ik toevoegen aan uw antwoord.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer W. Kuijpers tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over de verwaarlozing van het Georges Hobé-gebinte in het Koloniënpaleis te Tervuren

De Voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer Kuijpers tot de Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting over de verwaarlozing van het Georges Hobé-gebinte in het Koloniënpaleis te Tervuren.

De heer Kuijpers heeft het woord.

De heer W. Kuijpers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Staatssecretaris, na het Monumentenjaar en het Jaar van het Dorp wordt de Vlaamse Gemeenschap opnieuw geïmagineerd voor de Stadskernvernieuwing.

In 1897 werd ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling te Brussel een voor die tijd unieke tentoonstelling georganiseerd te Tervuren. Hiervoor werd het zogenaamde Koloniënpaleis gebouwd op het einde van de nieuwe laan die deze tentoonstelling rechtstreeks met de hoofdstad verbond. Het was een deel van de stadskernvernieuwing en ruimtelijke ordening van die tijd. Het vormt een enig overblijfsel van wat ons rest uit het koloniaal verleden. De binneninrichting van dit tentoonstellingspaleis werd toevertrouwd aan de bekende bezielers van de nieuwe negentienhonderdstijl, de zogenaamde «Art nouveau», namelijk Henry Van de Velde, Paul Hankar, Gustave Serrurier-Bovy en Georges Hobé, die een ingewikkeld houten gebinte naar de typische kenmerken van die nieuwe stijl ontwierp. Georges - Hobé tekende ook de meubelen voor deze tentoonstelling en dit alles vormde samen met het klassieke Lodewijk XVI-gebouw en het Museum van Midden-Afrika in de classicistische tuinen, een zeldzaam geheel.

Het grootste deel van de wandbekleding, de meubelen en de tussenschot-ten - alles in «Art nouveau»-stijl - ging verloren. Gedurende de oorlogsperiode 1939-1945 huisden achtereenvolgens drie legergroepen in deze ruimte ; heel wat van de wandbekle-

ding en enkele gedeelten van de gebinte-balken werden tot brandhout verwerkt. Andere gedeelten werden aan het Museum voor Schone Kunsten te Brussel overgedragen.

In het begin van 1980 is de eigenaar van dit gebouw, het Ministerie van Openbare Werken, begonnen met de herinrichting van dit gebouw ten gerieve van kantoorruimten. Dit enig «Art nouveau»-houtskelet dat onze Gemeenschap bezit en dat vervaardigd is in een uiterst zeldzame tropische houtsoort - bilinga - werd uitbroken zonder grondige planning en algemene nummering en berust thans, samen met het afbraakpuin, op de toegankelijke binnenkoer van het Museum.

Concrete vragen dringen zich op.

1. Zonder een morele waardering uit te spreken over de koloniale periode blijft het Museum van Midden-Afrika met omgeving een enig getuigenis van die periode, samen met de «Art nouveau»-periode en de bijbehorende parkaanleg. Kan de geachte Staatssecretaris niet overwegen dat het functionele hergebruik van de ruimte, samen met de oorspronkelijke herstructurering van het geheel, overwogen wordt ?
2. Werd er, in samenspraak met de directie van het Museum, het gemeentebestuur van Tervuren en de Commissie voor Monumenten en Landschappen een voorafgaande studie gemaakt over het geheel van dit gebied ? Zo neen, waarom niet ? Wanneer de gemiddelde burger ook maar wat verandert aan een voorgevel, dan is men er meestal als de kippen bij om te verbaliseren ....
3. Zal de geachte Staatssecretaris, in overleg met haar collega, de heer Galle, overgaan tot een bescherming van monumenten en omgeving, zodat verdere onoordeelkundige afbraak en verbouwing onmogelijk worden ?
4. Welke onmiddellijke maatregelen zal de geachte Staatssecretaris uit-

Kuijpers

vaardigen om het houten gebinte te beschermen tegen vervreemding, laat staan diefstal ?

De Voorzitter : Mevrouw De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting, heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, zoals het geachte lid wel zal weten, behoort het Hobé-gebinte tot het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, beheerd door het departement van Nationale Opvoeding. Met name werd in 1958 één van de vleugels van het oude museum, de zuidervleugel weer in gebruik genomen voor de diensten Geologie en Prehistorie van het Museum.

Het was de eerste fase van het opnieuw in gebruik nemen van het oude gebouw. Nadien volgde de restauratie van de noordervleugel, waarin vanaf 1967 de diensten van de Entomologie werden ondergebracht.

In 1980 werd een aanvang gemaakt met de restauratie van de voorvleugel, gezien de dringende nood aan lokalen voor de wetenschappelijke diensten van het Museum.

Wat de eerste vraag betreft van het geachte lid over het functionele hergebruik van de ruimten, dien ik dan ook te verwijzen naar mijn collega van Nationale Opvoeding.

Bij de restauratie van de voorvleugel diende ook de lege zuidertoren met het gedeeltelijk bewaarde Hobé-gebinte aangepakt.

Inzake dit Hobé-gebinte werden meerdere oplossingen naar voren geschoven, met name de volgende :

- de gewone afbraak, dus de verdere vernietiging. Dit werd als onaanvaardbaar beschouwd, gezien de waarde voor het cultureel patrimonium en voor zover andere oplossingen beschikbaar waren ;
- het behoud in situ. Dit bleek onmogelijk voor de diensten van het Museum, daar aldus vier niveaus van 17 x 15 m dienden opgeofferd, een onaan-

De heer H. Boel (SP), Voorzitter van de Vlaamse Raad

vaardbaar plaatsverlies voor het museum ; daarbij zou trouwens dit gebinte voor het publiek onzichtbaar blijven ;

- het overbrengen mits restauratie naar een andere instelling. Het museum voor Sierkunst, Jan Breydelstraat 7, te Gent, bleek hierin sterk geïnteresseerd. Deze oplossing werd echter door de KCML niet aanvaard daar daarbij de eventuele band met Tervuren zou verloren gaan ;

- het afbreken en terug opbouwen op de binnenkoer van het Museum, dit wil zeggen, in open lucht.

De laatste oplossing werd door de KCML aanvaard en in april 1980 werd met de restauratie en verbouwingswerken door het Ministerie van Openbare Werken begonnen.

Het Hobé-gebinte dat in de loop der jaren nogal werd gehavend, werd daarbij einde januari 1981 gedemonteerd in afwachting van wederopbouw.

Sedertdien rusten die balken, uit Congolees hout, op de binnenkoer van het oude museum.

Uit het voorgaande blijkt het overleg van de beheerder, directie van het museum, en eigenaar, Ministerie van

Openbare Werken - Regie der Gebouwen, enerzijds, en de Rijksdienst en de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, anderzijds.

Gezien de dringende afbraak van het decoratieve houtwerk werd dit bij spoedprocedure in oktober 1979 beschermd.

De eigenlijke beschermingsprocedure werd ingezet in oktober 1980, waarop in januari 1981 het Ministerieel Besluit volgde. Eerstdaags mag het koninklijk besluit verwacht worden.

De gebouwen zelf bevinden zich in het park van Tervuren dat bij koninklijk besluit geklasseerd werd op 16 februari 1978.

Ingevolge de bouwwerken aan de Zuidertoren door het Ministerie van Openbare Werken werd het probleem van het decoratief houtwerk in 1979 op de agenda van de KCML geplaatst.

Deze gaf als advies dat het Hobé-gebinte diende gedemonteerd en terug opgebouwd te worden op de binnenkoer van het museum.

Recentelijk werd het probleem van de demontering en wederopbouw, alsmede mogelijke beschadiging door de directie van het Museum terug onder mijn aandacht gebracht.

De Backer-Van Ocken

Na een plaatsbezoek op 26 april ll. van de Rijksdienst, aangevuld met een onderzoek van de Rijksuniversiteit van Gent, blijkt het volgende

- Na onderzoek van de houtsoort door de RUG blijkt het niet om «accajou», maar wel om «opépé» te gaan. Dit is een zeer harde en uiterst duurzame congolese houtsoort (niet vatbaar voor aantasting door zwammen of wormen), die zonder bezwaar buiten mag gebruikt worden. Bij buitenopstelling is een voorafgaandelijke C2-behandeling niet absoluut noodzakelijk, maar deze preventieve behandeling kan de levensduur en het algemeen uitzicht van de constructie enkel ten goede komen.

- Bij buitenopstelling zonder bewaking is beschadiging door kinderen wel mogelijk.

- Vermits het gebinte momenteel op de werf tussen allerhande puinafval opgeslagen ligt, is een spoedige beslissing aangeraden om dit Hobé-gebinte voor diefstal en verdere aftakeling te behoeden.

Het probleem van de opstelling van het Hobé-gebinte werd dan ook terug voorgelegd aan de KCML en op 4 juni ll. behandeld. De KCML besloot samen met het Groenplan, die het park van Tervuren beheert naar een geschikte vestiging te zoeken waar het decoratief houtwerk terug kan heropgebouwd worden.

In afwachting van een definitief advies vanwege de KCML zal ik mijn collega van Openbare Werken verzoeken de nodige schikkingen te treffen om beschadiging of vervreemding te voorkomen.

De heer W. Kuijpers : Dank u, mevrouw de Staatssecretaris voor uw antwoord. Eén opmerking moet mij nochtans van het hart. Hoe is het mogelijk dat dergelijk laatste restant van een interessante periode, kon worden afgebroken. Ik heb zelf ter plaatse kunnen vaststellen met welk gebrek aan overleg dit gebeurde. Verschillende houten verbindingen werden verbroken en bepaalde delen zijn verdwenen. Ik begrijp dat men post factum een oplossing kon en moest vinden. Ik maak van de gelegenheid van deze interpellatie gebruik om te vra-

gen of aan alle openbare diensten niet de nodige onderrichtingen kunnen worden gegeven opdat, alvorens men tot de afbraak of de herwerking van een gerangschikt of interessant gebouw overgaat, men eerst de hulp van de Rijksdienst of van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen zou inroepen.

De Voorzitter : Mevrouw De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting, heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Vlaamse Staatssecretaris voor Cultuur, Toerisme en Huisvesting : Mijnheer de Voorzitter, uit mijn korte uiteenzetting blijkt dat door de Koninklijke Commissie en door de Rijksdienst vrij nauwlettend is toegezien. Wat er gebeurt tijdens de uitvoering van de richtlijnen, dat is natuurlijk een andere zaak.

De Voorzitter : De heer Kuijpers heeft het woord.

De heer W. Kuijpers : Mijnheer de Voorzitter, ik wil de aandacht van mevrouw de Staatssecretaris erop vestigen dat de Koninklijke Commissie niet op de hoogte was van de afbraak en dat zij slechts post factum kon reageren. Ik vraag alleen of er geen onderrichten kunnen worden gegeven zodat zulke dingen kunnen worden voorkomen. De zaak was echter al verknoeid voordat er werd ingegrepen. De toestand ter plaatse goed kennende, meen ik met kracht te mogen aanvoeren dat een gunstige oplossing had kunnen worden gevonden indien men op voorhand contact had opgenomen met de Rijksdienst en met de Koninklijke Commissie.

Ik wil suggereren dat vanuit de wetgevende macht naar de uitvoerende macht toe, iedere openbare dienst zou moeten worden verplichte eerst contact op te nemen in plaats dat achteraf de schade moet worden goedge maakt. Ik ben er vast van overtuigd dat indien deze ene persoon er niet was geweest, het gebinte verloren was gegaan. Men heeft maar één interesse gehad, het herwerken van de ruimte, en men had geen oog voor het gebinte. Het is te danken aan deze éne persoon, en misschien ook aan deze interpellatie, dat dit waardevolle stuk van ons patrimonium kon behouden blijven. Het is

geen verwijt aan u, mevrouw de Staatssecretaris, het gaat er alleen om dat waardevolle zaken die nu «en stoemelings» verdwijnen, kunnen worden gered.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14.30 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

— *De vergadering wordt gesloten om 11 uur.*

SCHRIFTELIJKE VRAGEN (R.v.O. art. 63)

Indiening

Schriftelijke vragen werden ingediend door de heren F. Aerts, G. Beerden, A. Bogaerts, G. Cardoen, J. Caudron, F. Colla, L. De Grève, P. De Vlies, E. Flamant, J. Gabriels, W. Kuijpers, M. Olivier, W. Peeters, K. Poma, J. Somers, H. Suykerbuyk, J. Valkeniers, P. Van Grembergen, L. Vanvelthoven.

